

ХАСАН ВЪЖАРЯТ

chitanka.info

Живеели в Багдад двама добри приятели. Единият се наричал Сади, а другият — Сад. Първият имал много роби и голямо богатство, а другият — малко слуги и малко пари.

Един ден двамата разговаряли и се питали какво е щастие и как може на този свят да се стигне до него. Сади твърдял, че всеки човек, като спести или спечели малко пари, може с тях да си създаде и своето щастие. Най-важното било да има пари. Сад не бил съгласен с тази мисъл и казал, че едно е пари, а друго е щастие.

— Нека проверим — рекъл Сади. — На един човек, за когото знам, че никога няма да се обогати чрез своята работа, ще му дам известна сума пари. Ще видим кой от нас има право.

Сад се съгласил с предложението на своя приятел Сади.

Двамата тъкмо по това време минавали покрай работилницата на един въжар, на име Хасан. За него мислел Сади. Хасан имал жена и пет деца. Изкарвал едва толкова, колкото да не гладува. Не можел и да мисли да разширява своята работилница, защото нямал пари да плаща на повече помощници и да купи нови инструменти.

Все пак въжарят казал на Сади, че живее щастливо и че никога не му е била потребна чужда помощ. Сади му отговорил, че му е приятно, дето мисли така и заради това ще му подари двеста жълтици. С тези пари да купи каквото му е потребно и да разшири работилницата си.

Хасан видял, че богатият човек му желае доброто. Той се почувствал много щастлив и отговорил:

— И с много по-малко пари бих станал по-богат от всички въжари на Багдад.

Той подскочил от радост, когато получил кесията с жълтиците. Едва намерил думи да поблагодари на Сади.

Но Хасан нямал нито къщи, нито в работилницата си място, където да запази толкова пари. Ето защо той скрил кесията в чалмата си, която носел винаги. Но преди това извадил десет жълтици, за да има пари на ръка за първите покупки.

Наистина още същия ден той си доставил голямо количество коноп. Вечерта купил голямо парче месо, защото отдавна къщи не били вкусвали месце. Когато тръгнал към къщи, един орел забелязал месото в ръцете му. Спуснал се орелът да грабне месото. Но Хасан ловко ударил грабливата птица. Тогава чалмата му паднала от главата и

орелът, вместо месото, задигнал червената чалма и отлетял. Напразно викал клетият въжар. Орелът изчезнал високо в облаците.

Хасан се ядосал много, че изгубил току-що получените пари. Разбити били всичките му мечти. Без чалма не можел да остане, трябвало да си купи друга, а чалмите били скъпи. Така от десетте жълтици му останали съвсем малко пари.

Най-много съжалявал, че Сади съвсем нямало да му повярва, като му разкаже тази история.

От това нещастие изминала половин година. Един ден двамата, Сади и Сад, минали случайно покрай работилницата на Хасан. Сади бил уверен, че ще види голяма въжарска работилница, пълна с работници. Но за голяма своя изненада, намерил Хасан в неговите стари, окъсани дрехи. Само чалмата му била нова, всичко друго било старо.

Сади поздравил Хасан. Когато чул за печалната преживелица с грабливия орел, не повярвал нито дума.

Сад се опитал да убеди Сади, че е възможно подобно нещастие, но Сади клател глава и не искал да повярва. Все пак извадил още една кесия с двеста жълтици и я подарил на Хасан, след което продължил разходката си със своя приятел.

Когато Хасан се поуспокоил от голямата радост, започнал да мисли какво да прави сега с парите. Занесъл ги веднага вкъщи, завързал ги в една кърпа и ги сложил в един кюп с трици, който стоял в един ъгъл на стаята. Взел само десет жълтици, както и по-рано, за да купи коноп. Жена му и децата му не били вкъщи. Дошли, когато той вече излизал. Той им казал, че отива да купи коноп, но не споменал нито дума за парите в кюпа.

След като Хасан излязъл, един човек започнал да вика по улицата:

— Глина, глина! Хубава глина!

На Хасановата жена потрябвала глина. Тъй като този човек търгувал и с трици, тя предложила да му даде кюпа с триците за няколко буци глина.

След малко се върнал Хасан с няколко души, които носели коноп. Когато стоварил стоката и заплатил на носачите, погледът му се спрял на празното място, където по-рано стоял кюпът с триците.

— Жено — извикал той тревожно, — какво е станало с триците?

— Дадох ги за няколко буци хубава бяла глина — похвалила се жената.

— Знаеш ли колко си заплатила за тази глина? — извикал Хасан въвн от себе си. — Дала си сто и деветдесет жълтици, които аз бях скрил в дъното на кюпа.

Тогава той ѝ обяснил как получил кесията жълтици и как ги скрил в кюпа.

Жена му раздрала дрехите си от мъка, започнала да скубе косите си и да се кара на Хасан защо не ѝ е казал нищо, преди да излезе от къщи. Но с това парите не могли да се върнат, а Хасан, който не могъл да се утеши поради тази загуба, едва успял да успокои жена си. Тя без малко щяла да полудее от мъка.

Хасан се тревожел от мисълта какво ще помисли за всичко това неговият благодетел.

Времето минавало и най-сетне дошъл денят, когато Сади и Сад посетили Хасан.

Със загрижено лице Хасан им разказал за своето ново нещастие. Той знаел предварително, че никой няма да му повярва. Така и станало. Сади смятал, че този беден въжар е страшно лекомислен и покварен човек и съжалявал, че подарил на него парите, а не на някой друг.

— Ти нямаш ли вече желание да правиш опити с въжаря? — попитал го Сад.

— Пази, Боже!

— Тогава, позволи ми аз да опитам — продължил Сад. — Преди малко, както знаеш, намерих едно парче олово. Ако Хасан има късмет, това може да му донесе повече, отколкото твоите жълтици. Ето, ще му подаря оловото.

При все че Сади се смее на този подарък, Сад дал на Хасан оловото. Наистина Хасан не знаел какво да прави с него, но от учтивост го взел и поблагодарил.

На другата вечер един рибар тръгнал по улицата, на която живеел въжаря, хлопал по вратите и питал кой има малко олово, защото му трябвало за мрежата. Никой нямал и той най-сетне стигнал до Хасан. Въжарят се зарадвал, че може да помогне на рибаря, а рибарят обещал да му даде всичката риба, която хване с първата мрежа.

На другия ден бедният въжар работел в своята работилница и не мислел за нищо друго, когато изведнаж дошъл рибарят с една голяма риба в ръката си.

— Хванах само една, когато хвърлих мрежата първия път — казал той. — Но рибата е хубава и голяма.

Хасан поблагодарил, взел рибата и я занесъл вкъщи на жена си. Спомнил си за Сад, който му дал оловото, но не очаквал, че освен тази риба, може да получи и нещо друго.

Жената и децата на въжаря гледали и се чудели на голямата риба. В цялата къща нямало такъв голям съд, който да я побере.

Трябвало да я нарежат на парчета. Но още когато жената чистела рибата, намерила в корема ѝ голям прозрачен камък и помислила, че е стъкло. Избърсала го и го дала на децата да си играят с него.

Това необикновено парче стъкло зарадвало много децата. То светело дори в тъмнината. Те подскачали от радост, тичали по стаята и викали, докато баща им заповядал да млъкнат.

На другата сутрин, когато Хасан бил вече на работа, дошла една от съседките, жената на един златар, и започнала да се оплаква от децата на въжаря, които миналата нощ вдигали толкова шум, че мъжът ѝ не могъл да спи. Добродушната жена на въжаря казала, че съжالياва много, и разказала на своята съседка за играчката на децата. Тя я поканила да влезе и да види тази необикновена играчка, за която децата толкова много викали.

— Колко е хубава тази играчка! — казала лукавата съседка.

Тя веднага разбрала, че това е бисер. Попитала жената на въжаря дали ще ѝ продаде тази играчка, защото мъжът ѝ може би щял да я употреби за нещо. Но за щастие, децата започнали силно да се противят, защото не искали да се разделят със своята хубава играчка. Майката не искала да ги дразни повече и запазила това необикновено стъкло.

След малко жената на златаря дошла пак. Говорила с мъжа си и той давал двадесет жълтици за това стъкло. Разбира се, това се видяло чудно на жената на въжаря и тя заявила, че трябва най-напред да попита мъжа си, Хасан.

След малко се върнал и Хасан. Щом узнал каква е работата, той се усъмнил, че това стъкло не ще да е обикновено. Когато жената на

златаря предложила петдесет жълтици за него, станало ясно, че то има голяма стойност. Поискал за него сто хиляди жълтици.

Жената на златаря си отишла вкъщи, но след малко пак се върнала и казала, че мъжът ѝ давал десет хиляди жълтици. Хасан останал на своето. Жената на златаря не могла да предложи сама повече и си отишла.

След като се нахранил, Хасан отишъл на работа.

Но когато се върнал вечерта, вкъщи го чакал самият златар. Той предложил двадесет хиляди жълтици. Хасан обаче упорствал на старата цена и равнодушно заявил, че ще покаже скъпоценния камък и на други златари. Това помогнало. Златарят веднага сключил пазарлъка. Донесъл две хиляди жълтици и обещал останалите деветдесет и осем хиляди да изпрати на следния ден.

Така и станало.

Бедният въжар изведнъж станал богат. Ако знаел къде живеят Сад и Сади, веднага щял да отиде да им поблагодари. Но тъй като не знаел, оставил на случая.

Размислил се Хасан как най-добре да употреби своето богатство. Неговата жена поискала нови и хубави дрехи за себе си и за децата, а също и хубава къща. Хасан не изпълнил веднага тези желания, а най-напред дал пари в заем на своите бедни другари — въжари, да купят коноп, необходим за работата. Те почнали да работят за негова сметка. По този начин той създал работа на всички бедни въжари в Багдад и спечелил доста пари. След кратко време трябвало да построи голяма сграда, за да има достатъчно място за стоката. И за себе си построил великолепна къща, истински дворец, а и семейството му не останало без дрехи.

Изминало доста време, откакто Хасан живеел в своята нова къща. Един ден Сад и Сади минали пак по тази улица. Изненадали се, като не намерили Хасан, и попитали за него. Още повече се зачудили, когато чули, че бедният занаятчия станал голям търговец, че имал собствена къща, която приличала на истински дворец.

— Виждаш ли, Сад — казал Сади, — този човек наистина бил годен за работа, при все че в началото беше прахосник. Съжалявам само, че два пъти ме излъга, за да вземе повече пари. Все пак радвам се, че му помогнах и го направих щастлив.

На богатия господар и на ум не му идвало, че работата стои съвсем другояче. Сад останал на своето, че Хасан не е лъгал и че се е обогатил по друг начин.

Разговаряйки така, двамата приятели стигнали до къщата на Хасан. Още повече се зарадвали, че това великолепно здание е собственост на някогашния беден въжар. Те попитали вратаря дали това е истина. Той потвърдил.

Един от многобройните слуги съобщил за идването на Сад и Сади. Те скоро се намерили в разкошен салон, украсен със скъпи килими. Хасан въжарят седял на възглавници, ушити със сърма, и пушел наргиле. Като ударен от гръм той скочил, като познал своите благодетели. Посрещнал ги радостно и ги поканил да седнат на почетно място. Започнал да ги уверява, че отдавна желаел да им поблагодари.

Сади не криел своето мнение за произхода на Хасановото богатство, открито му казал, че неговите жълтици са му послужили, и го попитал защо не е казал истината.

Щастливият Хасан разказал своите преживелици, но Сади все още не искал да вярва.

— Аз се радвам на твоето богатство — казал той, — защото тъкмо това беше и моето желание. Но на тези басни за грабливия орел, за купа с триците, за скъпоценния бисер в рибата — не мога да повярвам.

Мръквало се, а двамата приятели все още не могли да се нарадват на богатството на Хасан и на неговата къща. Най-сетне решили да си отиват, но Хасан настоял да останат да пренощуват при него, като ги поканил на другия ден да посетят полските имоти, които неотдавна купил.

На другата сутрин Хасан завел своите гости до реката, поканил ги да заемат място в един малък кораб. След малко пристигнали в чифлика на Хасан.

Сад и Сади мислели, че се намират в някоя вълшебна градина. Всичко наоколо било великолепно украсено. Птиците пеели, цветята разливали своите благоухания и водата от водоскоците подскачала високо. Лимоните и портокалите изпълвали въздуха с приятни благоухания.

Гостите на Хасан почивали под сянката на дърветата заедно с домакина, когато синовете на Хасан дотичали и съобщили на баща си, че намерили нещо необикновено: една чалма, която птиците имали за гнездо. Хасан просто не вярвал на очите си, защото в ръцете си държал собствената си чалма, която орелът му бил отнесъл.

— Не зная, почитаеми господа — казал той, — дали си спомняте още за чалмата, за която ви казвах. Радвам се, че се намери потвърждение на думите ми.

Той дал чалмата на Сад и Сади да я разгледат добре. Те наистина намерили в нея една кесия със сто и деветдесет жълтици. Изненадата на двамата била голяма, но и радостта на Хасан била не по-малка, защото всичко това ясно доказвало, че той не лъже.

Двамата приятели останали на обяд при Хасан, който ги задържал и за вечеря. Когато луната показала своя засмян лик, Хасан и гостите се качили на конете си и се върнали обратно в Багдад. Щом пристигнали, забелязали, че няма достатъчно храна за добичетата. Понеже било късно, слугите отишли при съседите да поискат храна и намерили само един кюп с трици и малко сено. Те изсипали триците на конете, но се изненадали, когато от кюпа паднала една вързана кърпа, която била много тежка. Един от слугите веднага занесъл кърпата на своя господар, който бил на приказка със Сад и Сади.

— Ето и последното доказателство, че винаги съм казвал истината! — извикал Хасан радостно.

Развързал той веднага кърпата и пред изненаданите гости преброил парите. Намерили точно сто и деветдесет жълтици. Жената познала кюпа с триците. Това бил наистина техният кюп, който тя била дала на човека, от когото взела няколко буци глина в замяна.

И така, всяко съмнение изчезнало за невярващия Сади. Ясно било, че Хасан никога не е лъгал. Двамата приятели останали още една нощ при Хасан и когато на другия ден си тръгнали, помолили домакина често да ги посещава. Хасан се възползвал от тази покана и свързал с тях най-добро приятелство. И тримата живеели в мир и съгласие, щастливи и доволни, и разправяли на мало и голямо, че щастието е едно, а парите са съвсем друго нещо.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.